

102789

Till

Per Kleppe
Karl Einar Ellingsen
Kerstin Jakobsson
Albert Nordengen
Ragnar Schlman
Bjarne Mørk-Eidem
Lena Persson
Christina Stendahl
Stig Larsson
Anders Talleraas
Göran Steen

Jan Didriksen
Lännerat Bodström
Einar Lökken
Gerd Aarsland Rosander

Översänder en transkripterings från en fotostatokopia av ett brev som Ole Christian Grimneas och Stig Ekman funnit i samband med arbetet med "Broderfolk i ofredstid". Brevet är skrivet av statsministern och ordföranden för Det Norska Arbetarpartiet Johan Nygaardsvold till en kollega i exilregeringen i London vilken befann sig i Stockholm.

För jämvikts skull erinrar jag mig det kära gamla citatet av Einar Gerhardsen när han överlämnade vårt Voksenåsen till Tage Erlander:

"Og vi ville gjerne gi dere noe av det beste og kjaereste vi har"

Båda attityderna är en del av bakgrunden till vår norsk-svenska verklighet. Och därför också båda -var och en på sitt sätt- sanna och väl värda att förvaras tillsammans.

Vi ses

Arne Gadd

Sida 1.

London eller Washington 31.12.1940

Kjaere statsråd Frihagen.

Godt nytår til deg, din familie, til legasjonen og til all våre i Stockholm.

Vi har stridt over jula også her i London og når galt det skal vaere så tror jeg dog at alle var fornøyd med den måte vi klarte å avvikle den på.

Og nu melder alle slags bekymringer seg igjen. Som du kanskje vet så er statsråd Torp reist til Amerika og nu er det jeg som liksom skal ha et øje med finansene. Samtidig har jeg tatt på meg å få i stand en regjeringens informasjonstjeneste - så noget har jeg da å bestille. Her i London er det fortiden ikke flere av regjeringen enn jeg, Ljungberg og Lie. Fjeldstad, Ystgård, Hindahl og Nilsen holder seg mest på "farmen". Højstad og Wold er reist till Skottland og Torp og Sunde til Amerika. Både jeg og Du har lest hvordan Amerikafeberen grep om seg hjemme i Norge til sine tider. Jeg har selv vært i Amerika, men noen feber var det ikke som drev meg avgårde. Det var den bittre økonomiske nødvendighet. Jeg hadde derfor litt vanskelig for å forstå dette med feberen. Men nu har jeg opplevet det her i London. Da Torp etter at alle ting var ordnet - kom for å fortelle meg at han måtte til Amerika hvis verden overhode skulle stå til påske så sa jeg bare {Tekst borte}

Sida 2.

Men straks etter kom også Sunde og forklarte hvor nødvendig det var at han og fru Sunde reiste til Amerika. Siden har jeg fått meddelelse at et par tre til av statsrådene anser sitt naervaer i USA absolutt nødvendig. Så har vi fru Gerd Egede-Nissen som på sine gamle dage er blitt fru Nordahl Grieg. Hun måtte over i Norges interesse. Kongen selv gikk in for at hun skulle reise, eller sendes, heter det vel. Jeg spurte om ikke også Nordahl Grieg skulle reise, men nei det var ikke meningen. Nu igår kom også han og sa at han også foelte seg kaldet til å reise på Norges vegne derover. Og i slutten av januar skall også Koht reise - fru Diesen er der foer. Ja, ja vi får vel forsøke å ikke hoppe høyere enn å gjoere vårt arbeide her i det gamle Europa. - Enskjøent, det skulde vaere hederligt å ha lagt alt hvad denne verdensdel har å by på bak seg.

"Det var engang" da vi enda kunde sende brev mellom oss å dere at du fortalte om hvor mye dere hadde å gjoere der borte i Stockholm. Ja jeg tror Dig så gjerne for ikke bare har vel dere nok å gjoere, men dere skaffer også så mye huebry (hodebry) så en hel del av mine grå hår er Sverige ansvarlige for. Vi holder som foer, regelmessige regjeringskonferanser hver tirsdag og fredag, men det er nesten ikke en uke med mindre vi må ha ekstraordinaere moeter. Men på alle enten de er ordinaere eller ekstraordinaere så er det en stående post

og det er "Nybygningene i Sverige". Jeg tvivler ikke på -Nei, jeg vet at dere har gjort hva som gjoeres kan. Det kan ha vaert enkelte mis forståelser.

Sida 3.

Statsråd Sunde reiste til Stockholm, men vid enden av nybygningene hadde ha jo sine scenner innlosjert. Så har han også reist til Amerika -og det har også Torp

- Nei det er Sverige som skaffer oss bekymringene og som jeg er forbannet på. Det er nybygningene, det er rekvisisjonene av norske skib, det er transporten av tyske militaere till Narvik- De behoever ikke å bortforklare det, for jeg har vitnefaste beretninger om hva om kom til riksgrensen der oppe - og det er at de stoppet norske gutter på flukt fra tyskerne. Jeg kom noget kort fra nybygningene men foer jeg vender tilbake til dem vil jeg gjerne si: at hvis du kunde komme på privat telefot med Per Albin Hansson så kan du hilse ham fra meg å si at det bare er to ting jeg lengter etter o oppleve og det er at tyskerne blir jaget ut av Norge og det andre at jeg må få leve så lenge at jeg kan få skjelde ham og hele hans regjering huden full (ut). Kanksje også hele hans parti huden fuld. Si ham at hvis jeg får noe mer å si i Norge, så skal alt som svensk er bli betraktet like så pestfult som tysk er. Si ham at jeg aldri glemmer hvordan han hånet meg den 31 mars 1940 borte i Stockholm for at vi hadde vaert "fega" når det gjaldt Finlandskrigen. Si ham: at snart {utydfelig} spytter jeg på ham ikke bare for hans feighet men for hans foraktfulle forraederi overfor Nordens sak. Si ham at så lenge jeg lever i ånden så skal aldri Sverige bli betraktet som en del av Norden, men som en rakker-knekt som står i Tysklands tjeneste. Si ham videre at hans rekvisjonering av norske skib og hans --- hånd bak vanskelighetene med nybygningene er av meg- av oss betraktet likverdig med Terbovens overgrep i Norge mot anerkjent lov og ret. Si ham: at der ingen, ingen ingen som jeg hater så flammende og så visst som Sverige - og det er hans skyld----

Jeg forstår at du ikke kan si alt dette, men vil du gjoere meg den tjenste å vise ham dette avsnitt av mitt brev.

Nybygningene ja ! Vi har og de har forsoekt, såvidt jeg forstår alle mulige utveie for å sikre dem for Norge. Men jeg frykter for at i krigen blir overmagten oss for stor. En kan si at det bare er å betale. Jan men på hvilken måte ? Jeg behoever ikke å rippe opp for de alle de muligheter som er forsoekt. Alle er blitt avslått og jeg har den bestemte oppfatning at det er gjort for å sikre båtene for tyskerne. En kan si at vi kan bruke dollars -ja, har vi nu da sa mange av dem {?} Ånei, vi vet selv best hvordan regnskapet står. Jeg vil ikke komme naermere inn på det. Jeg er innerligt sikker at hadde den svenske stat intressert seg for oss, stedet for Tyskland, så hadde denne sak vaert avverget. Wilh., det er så vanskelig å skrive om disse tingene, men det skal vaere sikkert: Hvis vi blev noedt til å la disse nybygningene

gå/forsvinne (?) , så er det med en forbauselse over Sverige på våre lepper (?) - og vel skal det forståes at aldri noen norsk båt skal bli bygget ved svenske verft herefter.

Ja, kjaere Frihagen, dette er skrevet i all hast og jeg vet ikke om alt er svar vaert. Men skulla det bli en anledning så send meg noen ord. Jeg sender samtidigt et brev til Magnhild - kunde det la seg gjoere om hon vil så seek å få en plass på et fly så hun kommer hit for å medvirke som det heter; Spoer Schive om han vil komme hit for å begynne (?) i informasjonstjenesten. Hvis det blir fly (?) send meg foelgende av årets bøker Folkberget(norsk), Moa Martinsson, Harry Martinsson, Vilhelm Moberg, Harry Blomberg og LO-Johansson og muligens også andre. Betaling avregnes fra London. Jeg betaler. Hils Mowinkel, Bull og Smith. Si at hvis jeg hadde reisefeber så ville jeg foretrekke Storbritannien.

Din Johan Nygaardsvold.